

Основными документами, которые регулируют содержание образования, являются стратегические программы и рабочие программы, которые способствуют повышению качества обучения и преподавания благодаря использованию средств открытого образования, т.е. ИКТ.

Ключевые слова: открытое образование, содержание, информационные технологии, дистанционное обучение, институциональный подход, электронное обучение.

O. Hubina

THE IMPROVEMENT OF OPEN EDUCATION QUALITY THROUGH MODERNISING ITS CONTENT

The article deals with the meaning of open education content as the global educational system and there are also defined the tendencies of its development in the modern conditions. The main documents which regulate the open education content are investigated.

It was determined that the content includes the level of knowledge and skills which are necessary for successful realization of the studying process.

They are presented by the strategic programs and curriculums which influence the education quality improvement by using open education, in particular, informational technologies.

Key words: open education, content, informational technologies, distance learning, institutional approach, e-learning.

УДК 378.147.33

В. Г. Вихор

МУЛЬТИМЕДІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

У статті висвітлено вплив мультимедійних комп'ютерних технологій на формування компонентів педагогічної діяльності викладача української мови і літератури. Визначено, що вплив мультимедійних комп'ютерних технологій на формування компонентів педагогічної діяльності викладача української мови і літератури можна оцінити за критерієм «вартість-ефективність». Подано аналіз інструментарію для організації навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: мультимедійні комп'ютерні технології, професійна педагогічна діяльність, викладач української мови і літератури.

Постановка проблеми. Світові тенденції глобалізації, інтеграції та інформатизації не минули Україну. Саме вони сьогодні визначають принципово нові пріоритети розвитку освітньої галузі. Одним із головних напрямів модернізації педагогічної освіти є підвищення якості методичної підготовки викладачів вищої школи, оскільки саме вони в подальшому сформують основи всієї освіти й культури людини, її життєвої компетентності, бажання й уміння вчитись упродовж життя. Перехід до інформаційного суспільства вимагає від системи освіти таких спеціалістів, які швидко адаптуються до швидкозмінних реалій навколишньої дійсності, здатних не тільки сприймати, зберігати й відтворювати інформацію, але й продукувати нову, керувати інформаційними потоками й ефективно їх обробляти. Упровадження інформаційних технологій у процес професійної діяльності викладачів української мови і літератури, які працюють у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації–реалії часу.

Звідси можна сказати, що, актуальність порушеної проблеми має місце в сучасному освітньому середовищі, адже сьогодні якісне викладання дисциплін не може здійснюватися як без методичних знань, вмінь і навичок, так і без використання засобів і можливостей, що надають інформаційні технології. Вони дають можливість викладачу української мови і літератури краще подати матеріал, зробити його більш цікавим, швидко перевірити знання та підвищити інтерес до навчання. Оскільки традиційні методи та засоби навчання не завжди

відповідають вимогам сучасного навчально-виховного процесу, то це спонукає викладачів до впровадження інноваційних методів навчання і використання мультимедійних комп'ютерних технологій.

Аналіз досліджень. Дослідження феномену «мультимедія» в освіті багатоаспектні: мультимедія як засіб підвищення ефективності навчання в загальноосвітній школі; застосування засобів мультимедія в процесі підготовки фахівців у вищій школі; мультимедія як засіб навчання та інструмент, за допомогою якого розробляються педагогічні програмні засоби. Ціла низка педагогічних досліджень присвячена розробленню методичних основ проектування, створення та використання мультимедійних навчальних програм та мультимедійних навчальних комплексів. Науковцями розроблено концепції щодо використання мультимедійних технологій у сучасній системі освіти. В. Биков, Я. Вовк, М. Жалдак запропонували концепцію інформатизації освіти, яка може бути реалізована при проектуванні цілісної діяльності, а не окремого компонента. Проблемами інформаційних технологій займаються такі дослідники, як С. Ветров, М. Кларін, І. Підласий, Ж. Поплавська, Д. Стетченко, В. Тинний, В. Шукшунов. Застосування у педагогіці нових інформаційних технологій розглядали у своїх дослідженнях В. Безпалько, А. Нісімчук, І. Підласий, Г. Чередніченко та інші. Л. Куниця вважає, що нові комп'ютерні технології дозволяють підійти до перетворення ЕОМ на засіб навчання, в якому змодельовані всі аспекти процесу навчання – від методичного до презентаційного. Застосування мультимедійних технологій у процесі навчання іноземних мов висвітлено в роботах Г. Чередніченко, Л. Шапран. Питання впливу мультимедійних комп'ютерних технологій на формування компонентів педагогічної діяльності педагога і розвитку інформаційної культури вчителя частково висвітлено в роботах В. В. Борисова, І. Вільш, О. М. Семенов, О. М. Торубари [1; 3; 5]. Учені В. Биков, Т. Габай, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Машбиць, Н. Морзе, О. Суховірський та інші здійснили психолого-педагогічний аналіз інформатизації навчального процесу, що дає можливість визначати стратегію організації навчання з використанням мультимедійних технологій.

Дослідниця І. В. Ставицька пропонує різні способи застосування засобів мультимедія в навчальному процесі, серед яких:

- використання електронних лекторів, тренажерів, підручників, енциклопедій;
- розроблення ситуаційно-рольових та інтелектуальних ігор з використанням штучного інтелекту;
- моделювання процесів і явищ;
- забезпечення дистанційної форми навчання;
- проведення інтерактивних освітніх телеконференцій;
- побудова систем контролю й перевірки знань і вмінь студентів (використання контролювальних програм-тестів);
- створення і підтримка сайтів навчальних закладів;
- створення презентацій навчального матеріалу;
- здійснення проєктивної і дослідницької діяльності студентів тощо [4].

Структура інформаційного середовища одночасно комбінує означені підходи до визначення інформаційних технологій: з одного боку – це технічні засоби роботи з інформацією (технічне та програмне середовище), з іншого боку – дидактичний процес, здійснюваний інформаційними методами (предметне та методичне забезпечення).

Мета статті – висвітлити вплив мультимедійних комп'ютерних технологій на формування компонентів педагогічної діяльності викладача української мови і літератури.

Виклад основного матеріалу. Суспільство інформаційно-комунікаційних технологій чи, як його називають, постіндустріальне суспільство, на відміну від індустріального суспільства кінця XIX – середини XX століть значно більшою мірою зацікавлене в тому, щоб його громадяни були здатні самостійно активно діяти, приймати рішення, адаптуватися до умов життя, що постійно зазнають змін. Ідеї особистої програми для кожного учня сьогодні можуть сприйматися як футурологія. Але ми пам'ятаємо ті часи, коли фантастикою здавалась перспектива появи комп'ютерів у школі.

Промисловість та мас-медіа стали першими «споживачами» продукції мультимедія.

Уперше навчання з використанням мультимедійних засобів здійснювалося у сфері виробництва для підвищення кваліфікації персоналу. Американські дослідники дійшли висновку, що використання засобів мультимедійних технологій у процесі навчання студентів дозволяє істотно підвищити показники змістового розуміння та запам'ятовування запропонованої інформації. Серед причин, частіше за інші, називали можливість синкретичного навчання (одночасно зорового та слухового сприйняття матеріалу), активну участь в управлінні поданням матеріалу.

Польська дослідниця І. Вільш чітко довела, що праця людини у майбутньому дедалі більше буде пов'язана з інформацією і оперуванням нею. Вона виділяє такі необхідні вміння:

- уміння пошуку інформації;
- уміння зберігати інформацію;
- уміння перетворювати інформацію;
- уміння використовувати змінену інформацію;
- уміння створювати власну інформацію;
- уміння передавати власну інформацію;
- уміння протидіяти впливу інформації, яка зменшує можливість впливати на оточення;
- уміння оцінювати власний стан (так звані власні сталі і змінні якості);
- уміння оцінювати стан інших людей (так звані власні сталі і змінні якості) [1]

Сучасні освітні комп'ютерні програми (електронні підручники, комп'ютерні задачки, навчальні посібники, гіпертекстові інформаційно-довідкові системи – архіви, каталоги, довідники, енциклопедії, тестувальні та моделювальні програми-тренажери тощо) розробляються на основі мультимедійних технологій, які виникли на стику багатьох галузей знання. На нових витках прогресу відстань між новими технічними розробками та освітою скорочується. Сьогодні наявне інформаційне освітнє середовище є сферою функціонування мультимедіа на різних рівнях комунікацій і управління потоками інформації.

Мультимедійне середовище, в якому використовується аудіо- візуальний формат, забезпечує такі можливості, які традиційні підручники надати не можуть. Наявність нових мультимедійних засобів дає викладачам можливість планувати такі види діяльності, які вносять елемент зацікавленості в навчальний процес. Вони дозволяють створити активне кероване комунікативне середовище, у якому здійснюється навчання. Взаємодія студента з комп'ютером, таким чином, із простого обміну інформацією або виконання команд перетворюється на багатогранну діяльність у цьому середовищі, завдяки чому перед студентом відкриваються дійсно необмежені можливості.

Мультимедіа мають широкі можливості для використання в навчальному процесі. Американські науковці Флетчер, Дейл і Нельсон провели оригінальний аналіз традиційних форм навчання і мультимедійних засобів викладання. Здійснюючи свої дослідження незалежно один від одного, науковці дійшли висновку про те, що мультимедійні навчальні програми мають переваги перед звичайними, традиційними.

Інформаційне освітнє середовище має досягати таких цілей:

- формування професійних знань, умінь і навичок;
- формування інформаційної культури майбутніх фахівців;
- реалізація творчого потенціалу і розвиток особистості;
- формування сучасного наукового і професійного світогляду;
- формування професійної ідентифікації.

Інформатизація сучасної системи освіти висуває нові вимоги до професійних якостей і рівня підготовки педагогів, вимагає суттєвої перебудови організації їх роботи, значних зусиль для підвищення самостійності учнів, створення на заняттях атмосфери творчого пошуку і співпраці. Нові інформаційні технології в освіті сприяють: розкриттю, збереженню і розвитку індивідуальних потреб тих, хто навчається; забезпеченню комплексності вивчення явищ дійсності, постійному динамічному оновленню змісту, форм і методів навчання і виховання. Перш ніж розглянути вплив мультимедійних комп'ютерних технологій на формування компонентів педагогічної діяльності викладача української мови, варто схарактеризувати поняття «інформаційні технології» та визначити їх навчальні можливості. Під поняттям «інформаційні технології» більшість науковців розуміє процеси нагромадження, оброблення,

надання й використання інформації за допомогою електронних засобів. Зазначені процеси характеризуються середовищем, у якому компонентами є технічне середовище (тип техніки, що використовується для виконання поставлених завдань); програмоване середовище (сукупність програмованих засобів для реалізації інформаційно-технічного навчання); предметне середовище (зміст конкретної предметної галузі науки, техніки, знань); методичне середовище (інструкції, порядок використання, оцінка ефективності тощо) [2, с. 105].

Інформатизація суспільства пов'язана насамперед із розвитком комп'ютерної техніки, різноманітного програмного забезпечення, глобальних мереж (Інтернет) та мультимедійних засобів. Мультимедійні засоби навчання як один із елементів інформаційних технологій посідають важливе місце в розвитку суспільства. Мультимедійні засоби навчання, за С. У. Гончаренко, – це комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером, використовуючи різноманітні, природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео. Мультимедійні системи надають користувачеві персонального комп'ютера такі види інформації: текст, зображення, анімаційні картинки, аудіокоментарі, цифрове відео. Технології, які дозволяють за допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби та способи обміну інформацією, називаються мультимедійними [2, с. 298].

Розвиток технологій дозволяє реалізовувати освітні траєкторії навіть у межах стандартного бюджетного фінансування. Змішане навчання дозволяє досягнути індивідуалізації за рахунок використання онлайн-середовища, що дає кастомізацію предметного контенту і перерозподіл часу вчителя – звільняється час для творчості і спілкування з дітьми.

Нові мультимедійні засоби, в яких використовується аудіовізуальний формат, надають більші можливості, ніж традиційні підручники. Технічні засоби й дидактичний процес невід'ємно пов'язані в системі та створюють інформаційне середовище професійної педагогічної діяльності викладачів української мови і літератури.

Мультимедійні технології – це нові інформаційні технології, які забезпечують синтез різноманітних видів інформації: статистичної візуальної (графіка, текст) і динамічної (музика, анімація, відеофрагменти, мова) в одному програмному продукті, що сприяє підвищенню інтересу до навчання, стимулює до пошуку нових ідей, що є результатом творчої діяльності.

Входження викладача української мови і літератури в мультимедійне середовище реалізується безпосередньою професійною педагогічною діяльністю.

Професійна педагогічна діяльність складається з таких компонентів:

- проектувального,
- конструктивного,
- організаційного,
- комунікативного,
- регульовального,
- пізнавального.

Зробимо аналіз впливу комп'ютерних технологій у реалізацію кожного з цих компонентів у системі підготовки педагогів.

Проектувальний компонент охоплює постановку педагогічних завдань і планування їх вирішення. З метою успішної реалізації цього компонента педагог повинен усебічно вивчити учнів. Саме тут відкривається широкий простір для використання психодіагностичних і соціометричних програм, баз даних з різними характеристиками учнів. Проектування педагогічних завдань найбільш плідне, якщо педагог здатний передбачати, прогнозувати навчально-виховний процес. Здатність до такого прогнозу обумовлена наявністю об'єктивної інформації про тенденції зміни параметрів навчального процесу, яку можна отримати в наслідок накопичення, збереження і оброблення діагностичних даних на комп'ютері. Сучасні інформаційні технології на підґрунті зібраної ретроспективної інформації здатні досить надійно прогнозувати подальший розвиток і кінцевий результат навчання кожного учня.

У конструктивній діяльності викладача української мови з відбору змісту, методів і форм навчання доцільно використовувати програмні засоби оптимізації змісту і структури навчального матеріалу, банки інформації, різноманітні довідники і експертні системи перекладу.

Це особливо важливо при розробленні електронних посібників і інтерактивних систем навчання. Найбільший ефект у цьому напрямі варто очікувати від появи «інтелектуальних» експертних систем, здатних дати максимально повну відповідь на поставлене запитання.

Планування (тематичне і поурочне) занять також може бути оптимізовано за допомогою комп'ютера. По-перше, за рахунок широкого використання елементів мережевого планування, по-друге, суттєвого полегшення самої процедури розроблення, оформлення, зберігання і модифікації навчальних планів з використанням електронних таблиць, бібліотек, редакторів.

При реалізації організаторського і комунікативного компонентів застосування обчислювальної техніки педагогом може виявитися найбільш плідним. Використання педагогічних програмних засобів (ППЗ) може варіювати від епізодичного використання (довідкові матеріали, оперативний контроль і т. ін.) до повного охоплення всього заняття (повторення і закріплення знань, відпрацювання навичок і т. ін.).

Для ефективного використання ППЗ викладач повинен уміти оптимально розподіляти навчальний час, збалансовувати використання педагогічних програмних засобів з іншими засобами навчання. Використання комп'ютера полегшує виконання одного з головних завдань педагога – поставити учня в позицію суб'єкта навчальної діяльності. Переведення комунікації з площини відносин «суб'єкт–об'єкт» у площину «суб'єкт–суб'єкт» досягається шляхом ущільнення і поширення комунікації, а не шляхом зміни вимог до компонентів професійної діяльності викладача української мови і літератури.

У комп'ютерних навчальних програмах це досягається шляхом значного підвищення рівня пізнавальної самостійності, високого рівня наочності й інтерактивності. Зазначимо, що також значно підсилюються всі компоненти мотивації учіння: пізнавальні мотиви, мотиви особистісної самореалізації. Сучасні мультимедійні педагогічні програмні засоби дозволяють найбільш повно реалізувати основні положення диференційованого навчання. Адаптивний потенціал ППЗ дозволяє здійснювати диференціацію за такими складовими:

- залежно від рівня знань і вмінь;
- залежно від психологічних і фізіологічних особливостей учня.

Сучасні мультимедійні технології навчання української мови і літератури можуть широко використовуватися для ознайомлення студентів з літературними творами і їх інтерпретацією в живописі. За їх допомогою студенти мають можливість ознайомитися із виставами і порівняти ідею літературного твору з її театральною реалізацією; виконувати такі види навчальної діяльності: тренувати правопис; вивчати лексичний матеріал; удосконалювати розуміння аудіотексту; розвивати техніку читання; вивчати граматику; навчатися писемного мовлення; тренувати вимову.

Отже, учням можуть бути:

- запропоновані індивідуальна стратегія навчання, індивідуальний обсяг і глибина вивчення матеріалу;
- встановлені оптимальний дидактичний темп і логіка подання навчальної інформації.

На жаль, більшість ППЗ для філологів і вчителів української мови і літератури, що наявні на українському ринку, недостатньо добре реалізують функцію адаптивності. На наш погляд, це зумовлено різними причинами, серед яких можна виокремити такі:

- відсутність вузької сегментації освітнього ринку при створенні ППЗ;
- відсутність орієнтації на вікові й гендерні особливості.

У пізнавальній діяльності викладача української мови і літератури найбільший ефект дає використання інформаційно-довідкових і експертних систем. Успішність педагогічної діяльності викладача залежить від знання матеріалу предмета і від того, як ця інформація подається учням. Отже, самоосвіта викладача української мови і літератури повинна мати дві провідні орієнтації – на науково-технічні й педагогічні знання. Разом з теоретичною самоосвітою викладачу варто вивчати і аналізувати передовий досвід з метою перенесення його у власну педагогічну діяльність. Всі ці напрями можуть реалізовуватися з більшою ефективністю за умови широкого використання інформаційних технологій і перш за все ресурсів мережі Інтернет.

Суттєву допомогу в реалізації цього компонента педагогічної діяльності можуть надати

спеціалізовані освітні регіональні й Всеукраїнські сайти, на яких подається інформація про передовий досвід учителів української мови і літератури (<http://library.ippro.com.ua>; <http://duvokalunove.blogspot.com> та ін.).

З метою вивчення і аналізу власного педагогічного досвіду (в аспекті пізнавальної діяльності педагога) необхідно вміти виконувати поелементний аналіз діяльності, її структури, вміти розкривати взаємозв'язки, визначати недоліки і переваги в організації навчально-виховного процесу. Корисними для викладача української мови і літератури можуть стати діагностичні та прогностичні програми, що дають можливість здійснити по елементний аналіз власної діяльності і отримати прогноз. Аналіз власної професійної діяльності педагог може здійснювати, спираючись на педагогічні методи дослідження. Проведення педагогічної дослідницької роботи може бути спрямовано на вивчення структури взаємовідносин, рівня комунікації, факторів успішного навчання, можливості оптимізації використання методів.

Сучасний навчально-виховний процес може бути ефективним за умови поєднання сучасних методичних і технічних складових, а також якщо він дає задоволення учасникам процесу. Одним із аспектів успішного використання вчителем української мови ІКТ в освітньому процесі є правильний вибір програмного забезпечення, що відповідає конкретним вимогам. Ці вимоги визначаються потребами учнів і потребами вчителя. Зазначимо, що в деяких випадках вимоги можуть висуватися з боку представників менеджменту освіти.

Серед основних типів програмного забезпечення (ПЗ), що використовується вчителями української мови, можна виокремити:

- авторські програмні продукти (Authoring Packages);
- системи управління навчанням (Learning Management Systems – LMS);
- системи управління контентом (Content Management Systems – CMS);
- системи управління навчальним контентом (Learning Content Management Systems – LCMS).

Розглянемо основні критерії, якими доцільно керуватися при виборі ПО для організації системи електронного навчання.

Надійність в експлуатації. Цей параметр характеризує зручність адміністрування і оновлення контенту за допомогою вже наявних шаблонів.

Сумісність. Бажано, щоб ПО було сумісним з іншими *e-learning* – рішеннями навчального закладу. Сумісність – це можливість обрати один і той самий навчальний матеріал, не вносячи до нього змін, використовувати його в різних системах управління навчанням.

Хоча універсального програмного рішення, що відповідає всім можливим стандартам, не існує, але можна обрати систему, що підтримує хоча б один поширений стандарт. Одним із засобів гарантування сумісності є використання ПО, що підтримує певні загальноосвітні стандарти.

В ідеалі воно повинно давати можливість використовувати одні і ті ж навчальні матеріали в різних системах управління навчанням і контентом. Найбільш поширеними стандартами є:

- *Airline Industry Computer Based Training Committee (AICC)*, розроблений міжнародним комітетом з комп'ютерного навчання в авіації;
- *SCORM (Sharable Content Object Reference Model)*, розроблений Інститутом інженерів з електротехніки і радіоелектроніки (IEEE).

Зручність у використанні. При виборі нової системи необхідно забезпечити зручність її використання. Це важливий параметр, бо потенційні учні ніколи не будуть використовувати технологію, яка здається несучасною або створює труднощі при навігації. Сучасна технологія навчання повинна бути інтуїтивно зрозумілою і надавати можливість вільної навігації та спілкування із тьютором.

Модульність. У сучасних системах можуть використовуватися уніфіковані об'єкти знань – елементи навчального контенту. Це невеликі самодостатні інформаційні блоки, що можуть використовуватися повторно з метою навчання. Мета створення цих об'єктів – скорочення часу на розроблення курсів, бо, створивши один об'єкт, його можна використовувати декілька разів.

Такі блоки можуть поєднуватися, роз'єднуватися і розташовуватися незалежно від їх розміру або кольору.

Розглянемо деякі види ПО.

Авторські програмні продукти. Авторські продукти, що спеціально розроблені для подолання тих перепон, з якими стикаються викладачі при використанні мов програмування. Ці програми зазвичай дозволяють викладачу самостійно розробляти навчальний контент на основі візуального програмування. Викладачу треба лише розмістити необхідну інформацію в потрібному місці. Ця інформація у вигляді фрагменту тексту, ілюстрації або відеофрагменту виводиться на екран за допомогою миші. Як приклад можемо навести такі рішення, як *Dreamweaver* фірми *Macromedia* або продукти типу *TrainerSoft* і *Lectura*.

Недоліком таких продуктів є відсутність можливості відслідковувати й контролювати у часі процес навчання та успішності великої кількості учнів. Зазвичай, вони розроблені для створення уроків зі зворотним зв'язком, а не для збереження інформації про перебіг навчального процесу. Крім того, велика частина таких програм не має засобів забезпечення контакту між суб'єктами навчально-виховного процесу в реальному часі. Зазвичай там відсутня можливість організувати чати, дискусії. Також досить часто обмежена інтерактивність.

Системи управління навчанням. Ці системи призначені для контролю великої кількості учнів. Окремі з них орієнтовані на використання в навчальних закладах (наприклад, *Blackboard*, *e-College* або *WebCT*), інші – на корпоративне навчання (*Docent*, *Saba*, *Aspen*).

Вплив мультимедійних комп'ютерних технологій на формування компонентів педагогічної діяльності викладача української мови і літератури можна оцінити за критерієм «вартість-ефективність».

У зв'язку із цим розглянемо *Learning Content Management System* більш докладно.

Learning Content Management System (LCMS) – це програмно-апаратний комплекс, що застосовується для створення, збереження, збирання і доставки користувачу персоналізованого освітнього контенту у формі навчальних об'єктів (*learning objects*).

Різні *LCMS* можуть мати певні унікальні особливості і функції, але загальними компонентами *LCMS* є:

- інструмент автора, який дозволяє людині, яка не має спеціальної підготовки з мов програмування, формувати контент для онлайнового навчання шляхом створення нових або використання наявних об'єктів;
- засоби доставки контенту з урахуванням персональних даних суб'єктів навчально-виховного процесу, результатів попередніх досягнень, інтересів і потреб;
- додаток адміністратора для управління реєстрацією, запуском курсів, відстежуванням проходження курсу учнями;
- репозитарій навчальних об'єктів, або центральна база даних для збереження і управління навчальним контентом, який може бути доставлений за допомогою різноманітних медіа засобів (мережа, *CD-ROM*, друковані матеріали).

Learning Content Management System відокремлює контент від засобів доставки контенту. Контент може бути створений один раз і доставлений декількома засобами. *LCMS* не вимагає спеціальних навичок програмування, бо дозволяє авторам вставляти зміст у шаблони. Бо контент створюється у вигляді маленьких об'єктів і розробники можуть повторно використовувати контент, який був створений іншими авторами, не витрачаючи час на розроблення.

Learning Management Systems (LMS) и *Learning Content Management Systems (LCMS)* мають різне призначення. Головне завдання *LMS* – автоматизувати адміністративні аспекти навчання, а діяльність *LCMS* зосереджена на управлінні контентом «об'єктів навчання».

Хоча деякі *LMS* мають авторські додатки і можливості управління контентом, а *LCMS* пропонують мінімальні функції *LMS*, спроби використання однієї системи для виконання двох задач можуть бути не завжди оптимальними.

Сучасні мультимедійні технології дозволяють викладачу української мови і літератури нестандартно підійти до організації та проведення семінарів. Для організації дистанційних семінарів доцільно використовувати такі інструментальні засоби, як «групвер» (від

англійського *groupware*). Вони дозволяють: зберігати інформацію; керувати базами даних; розробляти спільні проекти; передавати інформацію за допомогою електронної пошти; проводити синхронні та асинхронні текстові, аудіо- і відеоконференції; формувати єдиний документ під час групового навчання.

Найбільш популярними «груповерами» серед викладачів української мови і літератури є:

SuperTCP Suite – <http://www.frontiertech.com/products/suite/> – електронна пошта, спільна робота із документом, пошук інформації, управління інформацією, дискусії;

TeamWARE Office – <http://www.teamw.com/teamware/products/tw5office.htm> – електронна пошта, створення навчальних графіків, дискусії, збереження і пошук документів;

TEAMate – <http://www.mmb.com/> – співпраця при розробленні і використанні документа, система управління процесом розв'язання групового завдання;

WebShare – http://www.radnet.com/webshare/main_webshare.html – дискусії, пошук і збереження інформації, створення навчальних графіків.

Висновки і перспективи подальших наукових розвідок. Мультимедійні засоби навчання доцільно використовувати для ефективної організації процесу пізнання, створення на заняттях різноманітних проблемних ситуацій, упровадження в навчальний процес індивідуалізованих і колективних форм навчання, розвитку в студентів навичок пошукової діяльності, творчої ініціативи, продуктивного й критичного мислення, активізації пізнавальних мотивів, дослідницьких компонентів і самостійності в навчальній діяльності, вміння прогнозувати результати своєї діяльності, розробляти стратегію пошуку самостійних шляхів вирішення поставлених завдань. Отже, запровадження мультимедійних технологій у навчальний процес вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації створює передумови для інтенсифікації навчального процесу.

Мультимедіа технології створюють можливість на практиці використовувати психолого-педагогічні розробки, що забезпечують перехід від механічного засвоєння знань до оволодіння умінням самостійно здобувати нові знання. При цьому констатуємо, що мультимедійні комп'ютерні технології впливають на формування компонентів педагогічної діяльності викладача української мови і літератури.

Список використаних джерел

1. Борисов В. Інформаційна культура вчителя [Текст] / В. Борисов, І. Вільш // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2011. – № 5. – С. 29–32.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. – вид. друге, доп. і випр. / С. У. Гончаренко. – Рівне : Волинські обереги, 2011. – 522 с.
3. Семенов О. М. Система професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури (в умовах педагогічного університету) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04. «Теорія та методика професійної освіти» / Олена Миколаївна Семенов. – К., 2006. – 41 с.
4. Ставицька І. В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті [Електронний ресурс] / І. В. Ставицька. – Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1103> (21.01.16).
5. Торубара О. М. Використання інтерактивних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів [Текст] / О. М. Торубара // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи : [збірник наукових праць] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 52. – С. 241–247.

В. Г. Выхор

МУЛЬТИМЕДИЙНАЯ СРЕДА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

В статье показано влияние мультимедийных компьютерных технологий на формирование компонентов педагогической деятельности преподавателя украинского языка и литературы. Определено, что влияние мультимедийных компьютерных технологий на формирование компонентов педагогической деятельности преподавателя украинского языка и литературы можно оценить по критерию «стоимость-эффективность». Представлен анализ

инструментария для организации обучения средствами информационно-коммуникационных технологий. Мультимедиа технологии создают возможность преподавателям украинского языка и литературы на практике использовать психолого-педагогические разработки, обеспечивающие переход от механического усвоения знаний к овладению умением самостоятельно приобретать новые знания.

Ключевые слова: мультимедийные компьютерные технологии, профессиональная педагогическая деятельность, преподаватель украинского языка и литературы.

V. Vykhor

MULTIMEDIA AMONG PROFESSIONAL PEDAGOGICAL ACTIVITY OF UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE TEACHERS

The article deals with the media impact of computer technology on forming the components of Ukrainian language and literature teacher's educational activity. As traditional methods and teaching aids do not always meet modern educational process, it encourages teachers to the introduction of innovative teaching methods and the use of computer multimedia technology. It is determined that the media impact of computer technology on forming the components of educational activity of Ukrainian language and literature teacher's can be assessed by the criterion of "cost-effectiveness". The means analysis for organizing training by means of information and communication technologies is given. Multimedia technology creates the opportunity for teachers of Ukrainian language and literature use psychological and educational development in practice to ensure the transition from mechanical learning to master the ability to independently acquire new knowledge.

Key words: multimedia computer technology, professional teaching activity, teacher of Ukrainian language and literature.

УДК 378:373.3:001.82:37.018.46

О. Ю. Криволап

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

У статті надано теоретичний аналіз методологічних підходів до підготовки вчителів початкової школи в умовах післядипломної педагогічної освіти. До основних методологічних підходів автором віднесено андрагогічний, акмеологічний, аксіологічний, діяльнісний, компетентнісний та особистісно орієнтований. Визначено й обґрунтовано загальнодидактичні й андрагогічні принципи організації підготовки вчителів початкової школи.

Ключові слова: вчитель, методологічний підхід, підготовка, післядипломна педагогічна освіта, початкова школа.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. Потреба суспільства в якісній підготовці педагогів актуалізує проблему оновлення післядипломної педагогічної освіти. Вирішення цієї суспільної потреби уможливлується завдяки врахуванню різних наукових концепцій і методологічних підходів. У сучасній початковій освіті також відбуваються постійні зміни, зокрема 2012 року впроваджено Державний стандарт початкової загальної освіти та нові навчальні програми. Ці зміни стосуються передусім необхідності оновлення змісту навчання у початкових класах на засадах досягнення результату – формування ключових компетентностей учнів; упровадження інноваційних технологій навчання молодших школярів на засадах особистісно орієнтованого, діяльнісного та здоров'язбережувального підходів; активного використання інформаційно-комунікаційних технологій; розроблення нових підручників на основі принципу диференціації тощо. У відповідь на ці новації діяльність учителя початкових класів потребує постійного вдосконалення професійної компетентності та особливої відповідальності за результативність професійної діяльності.

Актуальність зазначеної проблеми посилюється виявленими в процесі дослідження суперечностями між: об'єктивною потребою держави в учителях з високим рівнем професійної